Краса людини і природи в кіноповісті О. Довженка «Зачарована Десна». 11 клас

На схилі літ, завершуючи свій життєвий шлях, людина часто думками повертається в далеке своє дитинство — найщасливішу пору свого життя, коли відбувалося активне пізнання світу з його радощами й прикрощами, першими відкриттями и розчаруваннями. Ці спогади бентежать душу, хвилюють серце, не дають заснути ночами. Пережив такі моменти і Олександр Петрович Довженко, талановитий письменник, корифей українського національного кіномистецтва. У своєму «Щоденнику» 5 квітня 1942 р. він написав: «А вчора, пишучи спогади про дитинство, про хату, про діда, про сінокіс, один собі у маленькій кімнатоньці сміявся і плакав. Боже мій, скільки ж прекрасного і доброго було в моєму житті, що ніколи- ніколи вже не повернеться! Скільки краси на Десні, на сінокосі і скрізь-усюди, куди тільки не гляне моє душевне око...»

Отже, кіноповість «Зачарована Десна» — це розповідь про дитинство Сашка Довженка, про чарівних у своїй простоті людей, про мальовничу українську природу. Очима малого Сашка автор простежив і передав красу ріки Десни, яка колихала його на своїх легких хвилях, відкрив неповторну привабливість людей праці.

Кінодраматург по-філософському осмислює красу людини і красу природи. Природа у «Зачарованій Десні» жива, вона, як і людина, дбає про себе, безперервно змінюється, турбується про своє завтра, перебуває у постійному русі. Вона багата і щедра, з радістю ділиться з людиною своїми незліченними скарбами. Ось семирічний Сашко разом із батьками на сінокосі. Із захопленням оглядає він навколишній світ: «Пахне в’ялою травою, квітами. А на Десні краса! Лози, висип, кручі, ліс — все блищить і сяє на сонці. Стрибаю з кручі в пісок до Десни... Вода, ласкава, солодка... Вбігаю в ліс — гриби. У лози — ожина. В кущі — горіхи. В озері воду скаламучу — риба».

Такими самими щедрими, турботливими й роботящими змальовує письменник і людей, поряд з якими пройшли його дитячі роки. Розповідає про них зворушливо і щиро. Першим учителем і наставником Сашка був прадід Тарас, який для Довженка на все життя залишився уособленням мудрості та душевної щедрості. Він розкривав малому таємниці природи, навчав бачити красу навколишнього світу, «розповідав про Десну, про трави, про таємничі озера... А голос у нього був такий добрий, і погляд очей, і величезні, мов коріння, волохаті руки були такі ніжні, що, напевно, нікому й ніколи не заподіяли зла на землі, не вкрали, не вбили, не одняли, не пролили крові. Знали труд і мир, щедроти й добро».

Надзвичайно зворушливо й ніжно говорить письменник про матір, Одарку Єврмолаївну, невсипущу трудівницю, для якої найбільшим щастям було «саджати що-небудь у землю, щоб проізростало».

Образ батька О. Довженко малює з особливою любов’ю й виразністю. Це людина, прекрасна у своїй доброті, щирості й любові до праці. З нього «можна було б писати лицарів, богів». Також йому властива висока культура думок і почуттів. У автора «Зачарованої Десни» до батька як до глави сім’ї шанобливе ставлення, як це було заведено з давніх-давен в Україні. Адже хто шанує свого батька, той шанує свій рід, а відповідно, шанує людей. Автор милується своїм батьком, коли той працює, бо робить він усе вправно й красиво. А яка музика лине по околицях, коли він клепає косу, — нею зачаровується все навколо.

Як не згадати дядька Самійла — неперевершеного косаря. «Орудував він косою, як добрий маляр пензлем, — легко і вправно. Коли б його пустили з косою просто, він обкосив би всю земну кулю, аби тільки була добра трава та хліб і каша».

Справді, «Зачарована Десна» — це гімн красі природи і красі людини. І коли в останні роки, переслідуваний і гнаний за любов до людини й України, Довженко надував своє дитинство, то перед очима видатного майстра поставали незабутні і хвилюючі картини: казково прекрасна Десна з піщаними берегами, квітучі луки, які топтав Сашко босими ногами, а найбільше — прості прекрасні люди, завдяки яким він зміг піднестись на ту висоту, яка прославила його на весь світ.